

ERHVERVSJURA

Skatterådgiverens farefulde sejlads

ANSVAR: Man risikerer som rådgiver et erstatningsansvar for ikke at have rådgivet om den mest effektive måde at spare i skat på – eller et strafansvar for at medvirke til klientens skattesvig.

LARS BO LANGSTED
professor
Juridisk Institut
Aalborg Universitet

finans@finans.dk

Så er rådgiverne atter kommet i søgelyset. Denne gang er det ikke – som det ellers plejer at være – advokaterne og revisorerne, der står i forreste skudlinje, men derimod bankerne.

I sidste uge var tre direktører fra de største danske banker indkaldt af politikerne for at stå skoleret og fortælle om deres rolle i "skattelysagen", og om de stadig hjalp deres kunder med at gemme penge for skattevæsenet.

Det gjorde de ikke, forsikrede de, men der var fortsat nogle få kunder, der kunne have glæde af et såkaldt offshoreselskab placeret i et af de lande, som vi ofte betegner som skattelylande.

Samtidig forsikrede de, at de meget nøje påså, at der var »skattetransparent«, så kunderne reelt gav oplysninger til de landes skattemyndigheder, hvor de nu måtte være skattepligtige.

Det lyder vældig fornuftigt og ansvarligt, men ser man rent juridisk på spørgsmålet, er det faktisk ikke let at være rådgiver og slet ikke at være skatterådgiver.

En klient går som regel til en rådgiver – uanset om det nu måtte være en advokat, en revisor eller en bankrådgiver – fordi rådgiveren er ekspert inden for et område, som klienten ikke selv forstår eller er ekspert inden for.

Den aftale, som klienten og rådgiveren indgår, består i, at rådgiveren mod betaling (som kan være direkte eller indirekte gennem forskellige gebyrordninger m.v. – *there is no such thing as a free lunch*) stiller sin ekspertise til rådighed for klienten og gør det i dennes interesse.

Højesteret udtalte i en sag helt tilbage i 1985 vedrørende en advokat, der havde bistået nogle arvinger med et privat skiftet bo:

»Advokaten bistod arvingerne med behandlingen af det privatskiftede bo og havde derfor en selvstændig pligt til at rådgive dem om den fremgangsmåde med hensyn til udlæg af landbrugsejendommen, som måtte være den fordelagtigste, herunder i skattemæssig henseende.«

At stille arvingerne mest fordelagtigt »i skattemæssig henseende« betyder, at advokaten havde en pligt til at bruge sin viden om skatte-

lovgivningen til at sørge for, at arvingerne betalte så lidt som muligt i skat.

Eller med andre ord: En rådgiver risikerer at blive erstatningsansvarlig over for sin klient, hvis han ikke sørger for, at klienten betaler så lidt i skat som muligt.

Her er der dog grund til at sondre mellem to forskellige scenarier. I det ene scenarie bliver rådgiveren bedt om at bistå med noget forretningsmæssigt eller faktisk, som skal finde sted under alle omstændigheder: Man skal have skiftet sit bo, man skal have foretaget generationsskifte i sin virksomhed, man skal have stiftet et nyt selskab med henblik på at drive virksomhed i et andet land o.s.v.

Her skal rådgiveren under erstatningsansvar hjælpe klienten med, at skiftet, generationsskiftet eller selskabsstiftelsen sker under inddragelse af skatteovervejelser, og give klienten mulighed for at vælge en løsning, hvor klienten eller selskabet betaler så lidt skat som muligt efter den gældende lovgivning.

Så er der det andet scenarie, hvor klienten opsøger en rådgiver og siger: Jeg vil betale så lidt i skat som overhovedet muligt, hvordan skal jeg gøre?

I dette scenarium er hovedformålet at få minimeret skattebetalingen, og man er klar til at indrette virkeligheden for at nå dette mål.

Også her har Højesteret statueret erstatningsansvar for rådgivere, hvis de ikke giver en klar og fyldestgørende rådgivning.

Dog har flertallet i en sag fra 1997 indføjet en ventil:

»Det bemærkes i tilslutning hertil, at der efter vor opfattelse bør udvises tilbageholdenhed med at pålægge et rådgivningsansvar i et tilfælde som det foreliggende, hvor købene af underskudsselskabet og fordringen mod selskabet ikke har karakter af en normal forretningsmæssig disposition, men hvor købene må antages – med klientens indforståelse – at være gennemført med henblik på, at koncernens forhold efterfølgende skulle søges tilrettelagt således i forhold til skattemyndighedernes praksis, at der ville være mulighed for, at koncernens skattebetaling blev nedbragt.«

Der er således ingen tvivl om at rådgivere har en erstatningsansvarlig pligt til at hjælpe deres klienter med at betale så lidt i skat, som det er muligt i henhold til lovgivningen.

På den anden side er der heller ingen tvivl om, at en rådgiver – igen uanset om det er en advokat, en revisor eller en bankrådgiver – risikerer strafansvar for medvirken til skattesvig, hvis han hjælper klienten med at skjule sine indtægter og

værdier for skattevæsenet.

Straf for medvirken til skattesvig kan medføre op til otte års fængsel, men forudsætter, dels at rådgiveren har hjulpet klienten med at begå skattesvig, dels at rådgiveren havde forsæt til dette. At have forsæt betyder her, at rådgiveren enten positivt har vidst, at klienten f.eks. efter at være blevet hjulpet til at oprette et selskab i et andet land ville skjule værdier for skattevæsenet, eller at rådgiveren har anset dette for overvejende sandsynligt.

Faktisk kan det være tilstrækkeligt, at rådgiveren har anset det for muligt, at klienten ville undlade at give oplysningerne til skattevæsenet, og at rådgiveren – på trods af at han har indset denne mulighed – tænker: Men det er da også fint med mig, hvis kunden skulle undlade at give de oplysninger, som han efter loven er forpligtet til.

Man kan forestille sig den teoretiske situation, at en kunde henvender sig til sin bankrådgiver og siger:

»Jeg har tjent en del penge i udlandet, og dem vil jeg gerne sikre mig, at skattevæsenet aldrig får noget at vide om, for så skal jeg jo betale skat af dem.«

Bankrådgiveren siger derefter:

»Bare rolig, vi opretter et selskab i Panama, der er der ingen, der afgiver oplysninger til det danske skatte-

”

Ser man rent juridisk på spørgsmålet, er det faktisk ikke let at være rådgiver og slet ikke at være skatterådgiver.

væsen, så det vil aldrig få at vide, at du har tjent de penge.«

Så vil det strafbare ikke ligge i selve det at hjælpe kunden med at oprette et selskab i Panama. Det er helt lovligt. Det strafbare vil ligge i, at bankrådgiveren ved at stifte selskabet bistår kunden med at skjule midlerne for skattevæsenet, og at bankrådgiveren vil have forsæt til, at det er hele formålet med øvelsen.

Så er loven indrettet sådan, at kunden vil kunne komme i fængsel for skattesvig, bankrådgiveren vil kunne komme i fængsel for medvirken til kundens skattesvig, og banken, hvor rådgiveren er ansat, vil kunne idømmes en bøde ligeledes for medvirken til skattesvig.

Endelig hører det med i billedet, at forældelsesfristen for både kunde, rådgiver og bank vil være på 10 år. Starttidspunktet for forældelsesfristen vil være det tidspunkt, hvor kunden skulle have givet de korrekte oplysninger til skattevæsenet.

Skatterådgivning er med andre ord en sejlads mellem Skylla og Charybdis, hvor rådgiveren på den ene side risikerer et erstatningsansvar for ikke at have rådgivet om den mest effektive måde at spare i skat på og på den anden side risikerer et strafansvar, hvis han eller hun medvirker til klientens skattesvig.

En stribe bankfolk måtte i sidste uge svare på spørgsmål fra Folketingets skatteudvalg om skattely. Høringen var hastende indkaldt efter ønske fra oppositionen efter afsløringen i Panama Papers-lækagen. Men skatterådgivning er rent juridisk en svær balanceakt, skriver Lars Bo Langsted.

Foto: Finn Frandsen/Polfoto